

การคัดเลือกบุคคลเป็นรัฐมนตรีของพรรคพลังธรรม : ศึกษากรณี
วันที่ 13 กันยายน 2535 และวันที่ 2 กรกฎาคม 2538

นายชวนวัฒนโกศล ไพโรจน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ศูนย์วิทยทรัพยากร
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2539
ISBN 974-634-730-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PHALANG DHARMA PARTY'S CABINET SELECTION :
A CASE STUDY OF 13 SEPTEMBER 1992 AND 2 JULY 1995

Mr. Tanawat Priungkool

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
Department of Government

Graduate School
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-634-730-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การคัดเลือกบุคคลเป็นรัฐมนตรีของพรรคพลังธรรม : ศึกษากรณี
วันที่ 13 กันยายน 2535 และ 2 กรกฎาคม 2538
โดย   นายชนวัฒน์ ไพรอังกูร
ภาควิชา   การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตชนารักษ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ จงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ประหยัด หงษ์ทองคำ)

คุณย์วิทยุทรัพย์ากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตชนารักษ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ ไชยพร)

ธนวัฒน์ ไพโรจน์ : การคัดเลือกบุคคลเป็นรัฐมนตรีของพรรคพลังธรรม : ศึกษากรณี
วันที่ 13 กันยายน 2535 และวันที่ 2 กรกฎาคม 2538 (PHALANG DHARMA PARTY'S
CABINET SELECTION : A CASE STUDY OF 13 SEPTEMBER 1992 AND 2 JULY
1995) อ.ที่ปรึกษา รศ.ดร.วิทยา สุจริตนารักษ์, 175 หน้า.
ISBN 974-634-730-6

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาเกณฑ์สำคัญที่พรรคพลังธรรมใช้ในการคัดเลือกกำหนดตัว
และตำแหน่งรัฐมนตรีของพรรค โดยศึกษากรณีการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2535 และวันที่
2 กรกฎาคม 2538

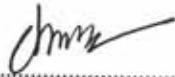
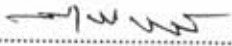

ผลการศึกษาพบว่า พรรคพลังธรรมให้ความสำคัญกับปัจจัย "ความรู้ความสามารถ" และ
"ความช่วยเหลือแก่พรรค" เท่ากัน ส่วนปัจจัยรองลงมาคือ "ความอาวุโสทางการเมือง"

สำหรับผู้มีอำนาจในการตัดสินใจคัดเลือกตัวรัฐมนตรีคือ "กรรมการบริหารพรรค" โดยใช้
เสียงข้างมากในที่ประชุม หรือมอบอำนาจให้หัวหน้าพรรคแต่เพียงผู้เดียวเป็นผู้ตัดสินใจ โดยพิจารณา
จากรายชื่อที่สมาชิกพรรคไม่ว่าจะเป็นหรือไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ตามมีสิทธิเท่าเทียมกัน
ในการเสนอรายชื่อดังกล่าว

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... การปกครอง .....
สาขาวิชา ..... การปกครอง .....
ปีการศึกษา ..... 2539 .....

ลายมือชื่อนิติ ....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ....

C731595 : MAJOR GOVERNMENT

KEY WORD: POLITICAL PARTIES/CABINET/SELECTION/POLITICAL IDEOLOGIES

TANAWAT PRIUNGKOOOL : PHALANG DHARMA PARTY'S CABINET SELECTION :
A CASE STUDY OF 13 SEPTEMBER 1992 AND 2 JULY 1995. THESIS ADVISOR :
ASSO. PROF. WITHAYA SUCHARITTHANARUGSE, Ph.D. 175 pp.
ISBN 974-634-730-6

This study wants to find out principles that the Phalang Dharma Party uses to nominate party members for cabinet posts and other political positions using the two case as examples, which are the cabinet formation after 13 September 1992 and 2 July 1995 general elections.

The findings are that Phalang Dharma Party adopts the principles of capability, contribution to the party complemented by factor of political seniority.

Those who weild power of nomination are executive members of the party or the chairman of the party alone.

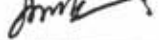

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... Government

สาขาวิชา..... Government

ปีการศึกษา..... 1996

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้เป็นอย่างดี เพราะพระคุณของ รศ.ดร.วิทยา สุจริตชนารักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ซึ่งคอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือดูแลควบคุมผู้ศึกษาเป็นอย่างดี แนวความคิดส่วนหนึ่งก็เกิดจากท่านที่คอยแนะนำสั่งสอน ซึ่งยากยิ่งที่ผู้ศึกษาจะลืมพระคุณอันสูงนี้ได้ และ 2 ท่านที่ผู้ศึกษาจะขาดกล่าวถึงเสียมิได้คือ รศ.ประหยัด หงษ์ทองคำ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.ไชยยันต์ ไชยพร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่คอยชี้แนะทางในการศึกษานี้ ทั้ง 2 ท่านจึงเสมือนเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จในครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณพี่ ๆ ของผู้ศึกษาที่คอยช่วยเป็นกำลังใจและสนับสนุนในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ และขอขอบพระคุณในความปรารถนาดีของเพื่อน ๆ พี่ ๆ ที่ร่วมศึกษาทุกท่าน โดยเฉพาะ พ.ต.อ.ชงชัย ชำสุวรรณ ที่คอยสอบถาม และห่วงใยในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะสำเร็จมิได้หากไม่ได้ข้อมูลจาก คุณโสรัจ ศีลาเกษ เจ้าหน้าทีของพรรคพลังธรรม และคณะกรรมการบริหารพรรคพลังธรรมทุกท่านที่ผู้ศึกษาได้ไปสัมภาษณ์ และ/หรือนำคำสัมภาษณ์มาเป็นข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ผู้ล่วงลับไปแล้ว ตลอดจนคุณครู อาจารย์ ของผู้ศึกษาทุกท่าน สำหรับความบกพร่องในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้ศึกษาขอน้อมรับเพียงผู้เดียว

นายธนวัฒน์ ไพรอังกฤษ
กันยายน 2539

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๘
กิตติกรรมประกาศ.....	๙
สารบัญ.....	๑๑
สารบัญตาราง.....	๑๒
สารบัญแผนภูมิ.....	๑๓
บทที่	
1. บทนำ.....	1
สภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	8
ค่านิยมศัพท์.....	9
วิธีการศึกษาขอบเขตและข้อจำกัด.....	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
การเสนอรายงานการศึกษา.....	13
2. แนวคิดทางทฤษฎีรัฐบาลผสม.....	14
แนวคิดการจัดตั้งรัฐบาลผสม.....	15
แนวคิดเกี่ยวกับความคงทนของรัฐบาลผสม.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39
การประยุกต์ทฤษฎีกับการศึกษาการจัดตั้งรัฐบาลผสมของไทย..	44
บทบาทของพรรคการเมืองไทยในการจัดตั้งรัฐบาลผสม.....	47
พรรคพลังธรรมกับการจัดตั้งรัฐบาล นายชวน หลีกภัย.....	49
พรรคพลังธรรมกับความเคลื่อนไหวก่อนการจัดตั้งรัฐบาล	51
พรรคพลังธรรมกับการจัดตั้งรัฐบาล นายบรรหาร ศิลปอาชา..	58
พรรคพลังธรรมกับความเคลื่อนไหวก่อนการจัดตั้งรัฐบาล	59

	หน้า
3. การก่อตั้งและพัฒนาของพรรคพลังธรรม.....	67
การก่อตั้งพรรคพลังธรรม.....	67
การรวมกลุ่มและภูมิหลังก่อนการก่อตั้งพรรค.....	69
วัตถุประสงค์การก่อตั้งพรรค.....	75
บทบาทของพรรคพลังธรรมในการเลือกตั้งทั่วไป	
เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2535.....	79
บทบาทของพรรคพลังธรรมในการเลือกตั้งทั่วไป	
เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2538.....	98
การปรับเปลี่ยนหัวหน้าพรรคพลังธรรมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน..	107
4. คณะรัฐมนตรี.....	109
การจัดตั้งคณะรัฐมนตรี.....	113
โครงสร้างของคณะรัฐมนตรี.....	116
อำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี.....	120
การสิ้นสุดของคณะรัฐมนตรี.....	123
ตำแหน่งรัฐมนตรีกับกระบวนการทางการเมือง.....	125
5. การคัดเลือกบุคคลเป็นรัฐมนตรีของพรรคพลังธรรม.....	129
ข้อมูลทั่วไปในการเข้าร่วมรัฐบาลผสมของพรรคพลังธรรม....	129
เกณฑ์การคัดเลือกบุคคลเข้าร่วมรัฐบาลของพรรคพลังธรรม....	133
หลักเกณฑ์ที่เป็นจริงของการคัดเลือกผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี	
ของพรรคพลังธรรม.....	145
การวัดหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกรัฐมนตรีของพรรคพลังธรรม..	147
6. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	156
สรุปผลการศึกษา.....	156
ผลสรุปและข้อสังเกต.....	159
ข้อเสนอแนะ.....	166
รายการอ้างอิง.....	169
ประวัติผู้เขียน.....	175

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	รายชื่อผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังธรรม ในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ 22 มีนาคม 2535 ทั่วประเทศ.....	80
2	รายชื่อผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ พรรคพลังธรรม ในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ 13 กันยายน 2535 ทั่วประเทศ.....	85
3	สมาชิกคนสำคัญของพรรคพลังธรรมที่เข้าดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีในคณะรัฐบาล.....	89
4	รายชื่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของพรรคพลังธรรม.....	91
5	รายชื่อกรรมการบริหารพรรคพลังธรรม พ.ศ. 2536 ถึงมิถุนายน 2538.....	94
6	รายชื่อผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคพลังธรรม ในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ 2 กรกฎาคม 2538 ทั่วประเทศ.....	100
7	รายชื่อกรรมการบริหารพรรคพลังธรรมขณะเข้าร่วมจัดตั้ง รัฐบาล ในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ 2 กรกฎาคม 2538.....	103
8	รายชื่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองภายหลังเลือกตั้งทั่วไป เมื่อ 2 กรกฎาคม 2538.....	104

คู่มือวิทยุโทรพยากรณ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	แบบแผนของโครงสร้างของการจัดตั้งรัฐบาลผสม.....	20
2	สูตรและรูปแบบโครงสร้างของการจัดตั้งรัฐบาลผสม.....	24
3	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแทรกซ้อนกับความยั่งยืนของ รัฐบาล.....	34
4	ความสัมพันธ์ระหว่างการสิ้นสุดและความยั่งยืนของรัฐบาล....	36
5	การจัดองค์การของพรรคหลังธรรมเมื่อแรกเริ่มก่อตั้ง.....	78
6	การจัดองค์การภายในพรรคหลังธรรมเมื่อ พ.ศ. 2536-2539	96
7	โครงสร้างพรรคหลังธรรมขณะเข้าร่วมจัดตั้งรัฐบาลผสม 13 กันยายน 2535.....	97

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย